

Albionia Soba

**СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК**

НАШ ЈЕЗИК

НОВА СЕРИЈА

Књ. VIII св. 7-10

БЕОГРАД 1957

СА Д Р Ж А Ј

	Страна
1. <i>А. Бешић</i> : Једна научна и практична потреба	201—204
2. <i>М. Сивановић</i> : Опредебе самосталних речи	205—225
3. <i>В. М. Мићовић</i> : Откуда Филипу Вишњићу презиме <i>Вишњић</i>	226—232
4. <i>С. Матић</i> : Једна необична употреба предлога	233—235
~~5. <i>И. Груић</i>: Разлика између предлога <i>због</i> и <i>услед</i> . . . . .~~	~~236—241~~
6. <i>В. М. Мићовић</i> : О називу <i>сабља димичкиња</i>	242—245
7. <i>С. Матић</i> : О значењу: види ми се = чини ми се	246—247
8. <i>Б. К.</i> : О значењу речи „Давор“, шаро, давор ² , добро-моје! ¹	248—250
9. <i>М. С. Лалевић</i> : О појавама безавим за глаголску ренцију	251—258
10. <i>Берислав М. Николић</i> : Запосвен, запослење	259—262
11. <i>М. С. Московљевић</i> : Најзад имамо српско-руски речник	262—268
12. <i>Аница Шаулић</i> : Прилог лексички народних говора	269—285
13. Језичке поуке	286—292

У Р Е Д Б У Ј Е О Д Б О Р

Секретар Уредничког одбора — Бранислав Милановић

— Научно дело —

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА САН

БЕОГРАД

Слог: „Научно дело“, Београд, Вука Караџића 5.
Штампа и повез Графичког предузећа „Академија“, Београд, Космајска 28.

О ЗНАЧЕЊУ СТИХА „ДАВОР’ ШАРО, ДАВОР’ ДОБРО МОЈЕ!“

У песми „Смрт Марка Краљевића“, како ју је Вук објавио у другој књизи Народних песама, налазе се ови, сваком Србину а ваљда и Југословену уопште, познати стихови:

„... Када Марко био уз Урвину,
Поче њему Шарац посртати,
Посртати и сузе ронити.
То је Марку врло мучно било,
Па је Марко Шарцу говорио:
„Давор’ Шаро, давор’ добро моје!...
Ево има сто и шесет љета
Како сам се с тобом састануо,
Још ми нигда посрнуо ниси,
А данас ми поче посртати,
Посртати и сузе ронити:
Нека Бог зна, добро бити неће
Хоће једном бити према глави,
Јали мојој, јали према твојој.“

Нас овде занима шта управо у овој песми значи реч „давор“, пошто нам се чини да то, бар на овом месту, неће бити „узвик који изражава тугу или жалост“ нити „прекор, ређе претњу, радост, чуђење“, те да, бар у овом контексту, не значи што и „авај, тешко мени“ или „еј (мени јадном) авај“. (В. Војислав М. Јовановић, „Српске народне песме“, антологија, V издање, Професорска задруга 1937, 211; Светозар Матић, Вукове „Српске народне пјесме“, Просвета, 1953, књ. II, 373; Војислав Ђурић, „Антологија народних јуначких песама“, СКЗ 1954, 611).

По нашем мишљењу Марко не каже Шарцу „авај“, него га уствари храбри, вичући му „држ’ се!“, „не дај се!“ јер Шарац

посрће и сузе рони, па га треба повратити, зауставити да то више не чини. Да тако мислимо даје нам повода претпоставка да *давор’* овде не долази од глагола *давориити* који има везе с осећањима жалости и туге, него да потиче од турске речи *даврана* (која се у нас изговара и *давран* и *довран*), као што на то одавно указује варијанта ове песме коју је објавио И. С. Јастребов у својој књизи „Обичаји и песме турских Срба“ (вид. с. 189, 390, 472):

Давран шарче, давран добро моје...

Шта управо значи *давран*? По Ристић-Кангргином Речнику значи *држи се*, а по Миклошићу и Јастребову долази од турске речи *давранмак* што значи *држати се*, *прибрати се*, *ослободити се*. У Студеници и свуд по Старом Влаху (не само у Србији, него и у деловима Старога Влаха у Црној Гори и у Босни-Херцеговини), колико је мени познато, каже се за реконвалесцента да се *давранише* ако се опоравља, што у даљем значењу значи да је претурio кризу и да се повратио из болести. Исто се каже и за усев после суше, ако падне киша па га освежи. И Јован Илић у својим песмама употребљава реч *давран*:

Давран, кадо, ти не рони суза! —

у смислу „држи се, не дај се, не бој се,“ а чуо сам и од једног старог ратника кад је причао о бугарском препаду на Брегалници како се „Срби иза сна тргоше, али се одмах давранисаше и надбише Бугаре“, где би *давранисаити* могло поред *повраћати се*, *доћи себи*, значити и *охрабрити се*.

У једном старијем рукопису који се чува у Архиву САН под бр. 207 под насловом „Живот и прикљученија Павла Поповића“ овај Павле, савременик устаника, описује овако мегдан између Јанка Катића и једнога Турчина: „...Преповедали су како је Јанко Катић на удвој (тј. двобој) изишо крпалји Деми, Гушанц-Алијином сестрићу, и кад су се један другом приближили били, да је повикао Дема: Даврана Јанко, а овај њему: Даврана Демо, и један на другог из кубура опале...“

И овде је *даврана*, дакле, у смислу неке опомене и претње противнику и по свој прилици значи: „Држи се, јер ћу сад ударити на тебе!“

Кад се све ово има на уму биће да је народ уствари заменио турску реч *даврана* својом сличном *давор*, чије је првобитно значење у народу већ ишчилело и готово се сасвим изгубило тако

да је почело свашта значити, особито под пером наших романтичара. Они су од речи *давор* направили име старог словенског бога смрти и рата, а од *даворије* ратну или родољубиву песму, понекад и гудало. (Доситеју на почетку „Собранија“ као да је давор чак пагански идол!). И глагол *даворићи* добио је у народу и књигама свакојака значења, од *шаворићи*, до *шужно теваћи*, *бићи носталгичан*, *шужсћи*. Није онда чудо да је узвик *давор* у свести многих дошао у везу с појмовима туге, те протумачен у песми „Смрт Краљевића Марка“ као да значи *авај*.

Вероватно је, међутим, да је и у овој Вуковој песми, као што је то код Јастребова, стих некад гласио:

„Давран, Шаро, давран, добро моје! —

на после идући од уста до уста, турска реч, као непознатија и ружнија, замењена српском милозвучнијом. Према томе Марко уствари каже Шарпу да се охрабри, да се поврати те да не посрће и да не рони суза. Додуше, после тога одмах настаје песимистички закључак да „добро бити неће“, али је Марко, као и наш народ, фаталист, те иако им је суђена смрт, Марко ипак позива Шарца да се прибере и да се не плаши онога што се не може избећи.

Б. К.